

SVĚT : Hlavní expert íránského Institutu pro politická a mezinárodní studia (IPIS) Nabi Sonboli, který je také zapojený do prací Valdajského diskusního klubu, na stránkách portálu infoBRICS.org zveřejnil analytický text „BRICS jako tvůrce alternativních pravidel v globálním řízení“. Je dobré věnovat mu pozornost, zejména s ohledem na stále rostoucí význam BRICS v globálním dění.

Západ v čele s USA byl po desetiletí hlavním tvůrcem globálních pravidel. „Zbytek“ se však nespokojil s globálními pravidly Západu. Abychom mohli řešit, jak musíme vytvořit alternativní světový řád, musíme pochopit nedostatky toho, který v současnosti existuje. Hlavní problémy současného mezinárodního řádu nespočívají v jeho hodnotách nebo institucích, ale v tom, jak jsou praktikovány a řízeny. **To, co USA nazývají mezinárodním řádem založeným na pravidlech, byl v praxi většinou řád založený na pravidlech a zájmech USA, nikoli na pravidlech OSN nebo globálních pravidlech.**

Ze strategického hlediska USA+ (plus myslím Západ obecně a G7 konkrétně) rozdělily Evropu, Blízký východ a východní Asii. Po studené válce se USA a jejich partneři pokusili zapojit Rusko ekonomicky a v energetickém sektoru s cílem stabilizovat globální energetické trhy; vyloučily však Moskvu z evropských bezpečnostních mechanismů. Vyloučení Ruska a podkopání jeho bezpečnosti vedlo ke konfliktu na Ukrajině. Na Blízkém východě vyloučili Írán na více než čtyři desetiletí z jakéhokoli mechanismu a zaměřili se na Teherán za použití ekonomických, politických a nepřímo i vojenských prostředků. Američtí spojenci na Blízkém východě se také pokusili uvalit své náklady na bezpečnost na USA tím, že zapojili Washington do regionálních a domácích konfliktů; následně destabilizovaly celý region.

Ve východní Asii jsou na tom stejně s Čínou. USA těží z čínského trhu a ekonomicky se s Čínou zapojují; aby však těžily z rostoucí vojenské síly Číny, musí soutěžit s Pekingem. To je důvod, proč, pokud jde o bezpečnost, je Čína definována jako „hrozba“. Zdůraznění této čínské hrozby pomáhá USA omezit ekonomickou sílu a vliv Pekingu. Existují i další, kteří z tohoto přístupu těží.

Konstruování Ruska, Íránu a Číny jako hrozeb pomáhá USA bojovat s vlastním rozpočtem

doma, kontrolovat spojence v zahraničí a podkopávat soupeře. Vymýšlením „nepřátel a rivalů“ je mnohem snazší schválit více než 800 miliardové vojenské rozpočty doma každý rok a přesvědčit lidi, že „bráníme zemi“ proti „nepřátelům“ (kteří ve skutečnosti neexistují).

Nastíněním „nepřátel“ v regionálním nebo globálním kontextu se USA snaží ovládat a ovlivňovat své spojence a partnery. Bez takového přístupu by američtí spojenci v Evropě, na Středním východě a ve východní Asii měli mnohem větší zájem o prosazování strategické autonomie a nezávislé zahraniční politiky. Manipulace se spojenci a partnery pomáhá USA podkopat jejich rivaly (Rusko, Írán a Čína). **Soustředěním se na „hrozby“ nebudou američtí rivalové schopni využít příležitosti a realizovat svůj ekonomický a strategický potenciál.**

Z geografického hlediska byly USA daleko od regionálních a globálních válek a konfliktů. **Pro americký establishment je válka podnikáním jiným způsobem.** Více než 2,5 milionu lidí pracuje pro MIC v různých státech USA a přibližně stejný počet lidí pracuje ve vojenských podnicích v zemích, které jsou spojenci a partnery USA. Z toho důvodu je podpora válek na Ukrajině, v Gaze a dalších regionech součástí domácí politiky a válečného byznysu. Ti, kteří těží z konfliktů a nestability, nemají zájem je ukončit a byl to částečně obchodní aspekt konfliktů, který je prodloužil v Iráku, Afghánistánu, Jemenu, Libyi, na Korejském poloostrově… **Proto se USA zapojily do válek po celém světě více než kterákoli jiná země, protože náklady platí jiní. V důsledku toho Severní Amerika těží z míru a prosperity a další části světa jsou zapojeny do regionálních a domácích konfliktů.**

Politicky jsou dvojí metr nejdůležitějším nedostatkem. Spojené státy káží o mezinárodním řádu založeném na pravidlech, ale když se podíváme na chování USA a jejich spojenců na Ukrajině a na širším Blízkém východě (Irák, Afghánistán, Jemen, Sýrie, Libye, Palestina atd.), vidíme, že nepraktikují to, co kážou. Porušování lidských práv, mezinárodního a humanitárního práva; okupace, invaze, vývoj jaderných zbraní a dokonce i páchání genocidy jsou povoleny, pokud je provádí USA a/nebo jejich spojenci a partneři.

Spoléhání na destruktivní sílu a sdílení zátěže je dalším nedostatkem současného mezinárodního řádu. Během posledních tří desetiletí se USA dostatečně nesnažily zapojit ostatní (někdy i své spojence) do důležitých rozhodnutí týkajících se válek a konfliktů. **USA vytvářejí malé koalice a zahajují válku tím, že nejprve použijí svou ničivou sílu a poté se Washington pokusí zorganizovat mezinárodní konferenci pro „budování míru**“ a „sdílení zátěže“; a kdykoli ostatní nejsou připraveni spolupracovat a/nebo jsou konflikty příliš nákladné, **USA nechají konflikty, aby trpěli ostatní.** Afghánistán byl posledním případem a uvalil obrovské náklady na region, zejména na Írán.

Posledním, ale v neposlední řadě problémem amerického řádu založeného na pravidlech je zbrojení financí a obchodu jako nového nástroje; zanechalo mnoho zemí a dokonce i západních společností nespokojených. Vzhledem k tomu, že přímé konflikty se staly příliš drahými a západní společnosti nemají zájem platit, **USA a jejich spojenci se stále více obracejí k ekonomickým a finančním sankcím, aby prosadili své pozice a podkopali ty, kteří „nejsou s nimi“**.

To jsou některé z nedostatků současného světového řádu – ve skutečnosti nepořádek –, které způsobily, že mnohé země, společnosti a společnosti jsou nespokojené a mají zájem hledat alternativy na regionální a globální úrovni.

Alternativní řád musí být globálně přijatelný a respektovaný. Takový příkaz by měl být více založen na OSN a globálních hodnotách a zájmech, včetně nezasahování, dodržování mezinárodního a humanitárního práva a lidských práv; multi-polarita; nedělitelné zabezpečení; mírový rozvoj; mírové soužití; odpor k jednostranným donucovacím opatřením; kulturní rozmanitost atd. T**yto hodnoty podporované členskými státy BRICS jsou globálnější a inkluzivnější.** Mít

společné hodnoty však nestačí. Slova by měla mít váhu. **Jsou členské státy BRICS dostatečně silné, aby prosadily alternativní uspořádání založené na OSN a globálních hodnotách? Ano.**

Vojensky jsou téměř všechny členské státy BRICS schopny se bránit. V každém uskupení jsou tři jaderné mocnosti (USA, Velká Británie a Francie v G7 a Rusko, Čína a Indie v BRICS). Ačkoli členové G7 mohou mít přístup k pokročilejším technologiím, ty jim nepomohly vyhrát většinu důležitých válek od války ve Vietnamu. USA neuspěly ve Vietnamu, Iráku a Afghánistánu. Izrael se všemi vyspělými zbraněmi, které poskytly USA, nebyl schopen vyhrát válku proti malé skupině v Palestině; a poskytování vyspělých technologií ze strany NATO pro Ukrajinu nepomohlo kraji dosáhnout rozhodujících vítězství na bojišti.

Z hlediska parity kupní síly překonal HDP BRICS+ HDP G7: v roce 2023 byl podíl BRICS na celosvětovém HDP 32 %, zatímco podíl G7 byl 29 %. Podle statistik MMF bude v roce 2024 podíl rozvíjejících se trhů a rozvojových ekonomik (většinou hledají reformy v globálním vládnutí) na globálním HDP 59 %, zatímco podíl rozvinutých ekonomik bude 40 %. BRICS mají celkově větší trhy, více přírodních zdrojů a většinou se těší mladšímu, vzdělanému obyvatelstvu a vyššímu tempu hospodářského růstu než vyspělé, rozvinuté země.

Geograficky je BRICS+ globálnější a inkluzivnější než G7. Kromě Japonska jsou členy G7 všechny západní země, **zatímco BRICS sahají od Číny na Dálném východě po Brazílii v Jižní Americe a od Ruska na severu po Jižní Afriku; nedávno se ke skupině připojil Írán, Saúdská Arábie a Egypt v centru. BRICS+ má kapacitu vytvořit globální síť**, která je velmi důležitá při vytváření globálních pravidel. Aby však BRICS+ mohl hrát jako alternativní tvůrce pravidel zapojený do globálního vládnutí, musí najít řešení. Některé z nich zahrnují:

Finanční mechanismy: Sankce USA/EU jsou podle mě účinné především kvůli efektivitě stávajících finančních institucí, které nutí společnosti i země je dodržovat a někdy je překračují. **BRICS potřebuje vyvinout svůj vlastní finanční a právní mechanismus, aby byl schopen bránit členské státy**, jejich společnosti a další společnosti, které spolupracují v/s členskými státy BRICS, **před extrateritoriálními zákony a předpisy USA/EU**.

Synergie: Úroveň spolupráce a koordinace mezi členskými státy BRICS ve srovnání s G7 zatím není dostatečná. Dokud členské státy BRICS dodržují jednostranná/mnohostranná donucovací opatření USA/EU vůči jiným zemím, ať už chtě nebo ne, posilují současný mezinárodní řád ovládaný USA a zbytek to nebude považovat za alternativu.

Konektivita: **Konektivita je třetí důležitou součástí alternativního konkurenčního systému globálního řízení. V tomto ohledu hrají klíčovou roli koridory; zejména rozvoj koridorů v regionech, nad nimiž mají USA menší kontrolu, jako je Hedvábná stezka a severojižní koridor spojující Indii**, jakož i arabské a africké země se Střední Asií, Kavkazem a Ruskem přes Írán.

Komplexní/nedělitelná bezpečnost: Bezpečnost nemůže být omezena na armádu a zpravodajské služby. Velmi důležitá je také ekonomická, sociální a kybernetická bezpečnost; BRICS se musí více soustředit a investovat do hospodářského a sociálního rozvoje v západní Asii, Střední Asii, Africe a Jižní Americe. **Propojením různých rozvojových regionů po celém světě se BRICS může skutečně prezentovat jako alternativní tvůrce pravidel v globálním vládnutí na základě pravidel OSN.**

AUTOR: Nabi Sonboli
Překlad: Jana Putzlacher/Vaše Věc

~~~
~~~

Zdroj: https://cz24.news/infobrics-brics-jako-tvurce-alternativnich-pravidel-v-globalnim-rizeni

Sdílet